

MENING

■ Debattinnlegg skal normalt være signert med navn. Innsender må alltid oppgi fullt navn og adressen til redaksjonen, samt telefonnummer og eventuell e-postadresse.

■ Maksimallengde på innlegg er 5000 tegn inkl. mellomrom. Legg gjerne ved portrettfoto.

■ Skriv kort. Det øker sjansen for å få innlegget på trykk. Lange innlegg som har stått på trykk i andre medier blir ikke prioritert.

■ Vi forbeholder oss retten til å forkorte og redigere innlegg, samt å lagre og utgi innlegg i elektronisk form.

■ Innlegg honoreres ikke, og tilsendte manus blir normalt ikke returnert.

■ Innlegg sendes til e-post: debatt@fd.no

fdpuls.no

Vil ha døgnåpen skjenking
Jeg tviler på at spritservering til grunnkursstudenter og elever på videregående er spesielt positivt for statskassa. Kanskje Sandberg har egne tall på dette, hvem vet? En fjerning av skjenketidene og fritt salg av øl i butikkene høres mer skremmende ut enn beroliggende. Før nesten følelsen av at Fremskrittspartiet vil tilbake til middelalderen.

Petter

Nå må Frp snart finne på noe annet enn hvor lenge eller hvor mye alkohol nordmenn skal ha tilgang til i løpet av døgnet. Det snakkes idag om at ungdom som ikke nyter alkohol eller har sex i ung alder lider av depresjoner og utestengelse fra sosiale sammenkomster. Hvor langt ute på det sosiale skråplanet er vi egentlig kommet her i landet?
Aksel Erling Johansen

Fisken blir færre

Prisen på torsk er bare 10kr kiloet.. Trur det forklarer en hel del.
Emil Bjørgve Olsen

Tror også en del av årsaken kan være så enkel at noen blir eldre, og enden på livet er døden! Også fiskere avgår med døden, på lik linje med alle andre mennesker.

Per Roger Vikten

Prisreduksjonen på fisk som akkurat er trått ikraft, vil gi effekt i neste års, de neste årenes tall. Prismekanismen vil kunne føre til at lyset slåes av i enda flere hus langs kysten! Det må settes inn noen ordninger som kompenserer for prisfallet – uten at vi på nytt skaper grunnlag for de store enhetene soper til seg og blir subsidiebaroner! Hvis vi ikke gjør det, vil sannsynligvis folketallet i kystkommunene fortsette å falle! Rekrutteringa til fiskeflåten vil ihvertfall stoppe opp igjen. Reduksjonen i antall fiskere over mange år er uansett den viktigste årsaken til at folketallet i de fleste norske kystkommuner hvor fiske har vært sentralt, har stupt over flere tiår.

Reidar Peder Johansen

For noen år siden så jeg på hva som var årsaken til at antall fiskere gikk ned. Jeg tok tallene for den kommunen jeg vokste opp i for det året jeg gikk ut av skolen, og sammenlignet med tallene for 2003. Da jeg gikk ut av skolen var vi over 40 elever som var ferdig med skolen, mens i 2003 var det 21 stykker. Jeg så da på hvem som var blitt fiskere da jeg var ferdig med skolen, og sammenlignet med 2003. I tall var det mindre enn da jeg gikk ut, men regnet man prosent var tallet høyere. Så endel av årsaken er også at det er ikke så mange "egg i reiret" nå som det var før, helt enkelt!
Det blir produsert færre barn i

hvert hus enn det ble gjort før, og hva som må gjøres med det ligger nok i andre hender, eller senger, enn myndighetenes!
Per Roger Vikten

«Rasisme er total avsporing»

Med all fokus som har vært på denne saken, har sikkert politiet gjort sitt ytterste for å avdekke om det lå samehets eller rasistiske motiver bak hendelsen. Det gjør det altså ikke! Dermed er det slått fast at saken begrenser seg til 'munnhuggeri / klammeri utenfor en restaurant etter stengetid der én eller flere var beruset – og en ung kvinne ble antastet / forulempet'. Politiet har ikke funnet holdepunkter for å feste lit til kvinnens påstander om rasistiske ord / uttrykk, samhets eller rasisme.

NRK Sapmi (Karasjok) har hausest opp denne saken med uriktige påstander – med utallige oppslag. Men kanalen gir aldri dementier. Leseren gis aldri mulighet for å imøtegå fremsatte usannheter. Feilinformasjon fra vår statskanal blir stående uimotsagt. Selv etter NRK Sapmi var kjent med politiet's konklusjon – 'ikke samehets eller rasisme – 'tviholder' kanalens Oddsat 03.01.13 på sin opprinnelige versjon av saken, med en tvilsom vinkling.

Ikke nok med dette. På NRK2/AKTUELT 07.01.13 får kvinnen igjen hevde at hun ble utsatt for mobbing fordi hun er same. NRK velger dermed bevisst å tilsidesette / neglisjere politiet's konklusjon – som har vært kjent ca 2 uker – og feilinformerer Norge's befolkning. NRK stiller seg dermed også bak den famøse delen av statsministerens nyttårstale, til det norske folk – til tross for at han ikke hadde dekning for sine uttalelser i den. Det har dessuten vært et rådende prinsipp i norsk samfunnsliv at politikere ikke skal gi til kjenne personlig syn på saker som er under etterforskning av politi og påtalemyndighet. I det minste skal man forvente at personer med slike posisjoner og innflytelse – som statsministeren og sametingspresidenten – sørger for å ha saken's fakta verifisert og at det iakttas etiske spilleregler, før de taler til Norge's befolkning. Kanalen er klaget inn for Kringkastingrådet – for sine oppslag om denne saken og andre.

Bjørn E Hansen

Ser du noen steder her nevnt rasisme: «Hun ble trakassert og forsøkt påtent av en guttegjeng. 23-åringen fant seg ikke i det. I stedet for å bøye hodet, tok hun et offentlig oppgjør med mobberne. Jenta snudde en personlig ydmykelse til en opinion mot mobbing. Og ble et forbilde», sa statsminister Jens Stoltenberg i nyttårstalen. ... uuuuh scary.. norsk 60 minutes.. hahaha fd! lavmål tom norli

Fiskerettigheter og

■ KRONIKK

Av Petter Holm, Edgar Henriksen, Kathrine Tveiterås og Bjørn-Petter Finstad

Debatten om Aker og trålerne leveringsplikt fortsetter. Spørsmålet gjelder rammevilkårene i en av de viktigste eksportindustriene i Norge. Samtidig berører det et av de eldste stridsspørsmål i fiskeripolitikken og Nord-Norge. Hvem skal ha adgang til å utnytte fiskeressursene? Hvilket samfunnsansvar må følge en slik adgang?

Fisken tilhører det norske folk. For at slike felles ressurser skal gi grunnlag for verdiskapning, må enkeltaktører trå til på fellesskapets vegne. De som får anledning til å utnytte ressursene må yte noe tilbake til samfunnet. En slik samfunnskontrakt kan utformes på ulike måter. For de norske petroleumsressursene skjer dette ved at store selskaper utvinners ressursene mot en ressurskatt.

I fiskerierne er det annerledes. Historisk sett har fisken vært hovedgrunnlaget for bosettingen langs kysten. Fellesskapets interesser ble sikret direkte, ved at kystens folk utnyttet lokale ressurser. Adgangen til fisket var likevel ikke helt uregulert. For at fiskeriallmenningen skulle tjene samfunnet, måtte den forbeholdes kystfolket. Frykten for at industrikapitalister skulle overta og fortrenge kystfiskerne fra fiskefeltene har vært et gjennomgangstema, med Trollfjordslaget i 1890 som milepæl. Det særegne ved norsk fiskeripolitikk er at kystfiskerne vant fram og har hatt myndighetene og opinionen på sin side.

Til tross for endringer i fiskeripolitikken de siste tiårene, gjelder denne samfunnskontrakten fremdeles, uttrykt ved råfiskloven og deltakerloven. Bare aktive fiskere kan eie fiskefartøyer og det er fiskerne som har det avgjørende ordet i fastsettelsen av fiskeprisene. På denne måten har industriselskaper som en hovedregel vært utestengt.

Filetindustrien, inkludert tråler-

ne som forsyner dem, representerer et unntak. Disse kom inn i fiskerierne i etterkrigstida som ledd i forsøket på å modernisere Nord-Norge og løfte landsdelen ut av fattigdom. Industriell filetproduksjon skulle skape lønnsomme arbeidsplasser på land og gi bedre pris til fiskerne. At planen møtte motstand er lett å forstå. En av forutsetningene var trålere for å sikre råstofftilførsel – en løsning kystfiskerne hadde kjempet mot siden begynnelsen av 1900-tallet. Likevel ble filetbedrifter bygd og trålerne slapp til, riktignok med strenge krav om at samfunnsansvaret måtte ivaretas. Unntaket fra hovedregelen om at fisken står til rådighet for kystens folk, var akseptabelt bare i den grad og så lenge trålerdrift og filetproduksjon kunne bidra til viktige samfunnsmessige mål.

«Vel så problematisk er det at de fiskereide fartøyer allerede har sluppet unna sitt samfunnsansvar.»

Når regjeringa nå varsler en innskjerping av leveringsforpliktelsen, holder den seg til en solid tradisjon. Samfunnskontrakten tydeliggjøres, og fiskeriministeren stiller opp for permitterte filetarbeidere og ordførere i kamp for kystens folk.

Men selv om det er riktig og viktig å forhindre at kløktige kapitalister stikker av med fellesskapets ressurser, er det tvilsomt om leveringsplikten er et godt virkemiddel. Filetproducentene sliter med lønnsomheten, og den blir neppe bedre av at staten vil detaljstyre driften. Det er flott at regjeringa stiller opp for kystbefolkninga. Men det er synd at det skjer ved å holde liv i en industripolitikk som for lengst har utspilt sin rolle.

Tiden er moden for å trekke opp en ny samfunnskontrakt for fiskerierne. Samfunnets interesser kan ikke sikres ved å holde liv i ulønn-

Tiden er inne for å trekke opp en ny samfunnskontrakt for fiskerierne. Od og Kari Anne Magnesen i Mehamn. Foto: G

som produksjon. Utfordringen blir derfor å legge til rette for en mer hensiktsmessig industripolitikk, og samtidig ivareta samfunnets kontroll med disponering av fiskeressursene. En mulig løsning er å bygge på modellen i petroleumssektoren, slik at samfunnets interesser sikres ved at de som får fiskekvoter må betale en ressursavgift til staten. En annen er å følge mønsteret

Sametingets mineralveiv

Av Mariann Wollmann Magga (Ap), sametingsrepresentant

Da Sametinget utarbeidet og vedtok Mineralveilederen, hadde debatten rast om mineralavgift eller urfolksavgift. Flere var av den formening at Sametinget tok seg til rette med å fortelle hvordan gruve-næringa skulle gå frem for å kunne starte gruvedrift i urfolksområder. Det er nok mange som fortsatt er skeptiske, men jeg skal gi noen ek-

sempler på hvorfor jeg mener det er viktig med en mineralveileder.

Gruvedrift er ikke noe nytt, heller ikke i Finnmark. Sydvaranger startet opp i 1906, det har vært drift i Biddjovagge og i Kvalsund. Samiske rettigheter er imidlertid anerkjent i større grad i de siste par tiår. Reindriften har gjennom flere saker fått anerkjent sine rettigheter til beite og annet som følger av reindriften, og rettspraksis er endret. Mineralindustrien kan ikke lengre starte opp gruvedrift uten å ta hen-

Mariann Wollmann Magga. Foto: Sonja E. Andersen

Navnekonkurranse mange hundre år etter

Av Ole Martin Rønning

Hei og god morgen unge uvitende mennesker der sør,

Dette er latterlig. Fjellkjeden som deler Sverige og Norge på langs, har navn og har hatt dette i

mange hundre år, og har alltid hett Kjølén. At man ikke har fått dette med i kartene, er ikke på grunn av at den mangler navn, men på grunn av sløskskap og uvitenhet blant de som lager kartene.

At yngre mennesker ikke har

fått dette inn med barnelærdommen, får vi legge ansvaret for til et skoleverk som ikke lærer barna slikt. Navnet finnes i gamle skrifter jeg har lest, som i hvert fall er fra omkring 16- 1700 tallet.

Kjølén var ikke navngitt på kartene den gang, men den ble

navngitt i flere skrifter fra samme tid. Den var inntegnet på kartene også da, og landets grense mot Sverige var da også Kjølén, slik den er tegnet i vedlagte kart fra 1600 tallet.

At denne fjellkjeden går hele veien fra helt sør, og til Finnmark,

er vel heller ingen nyhet, men det kan synes som den totale uvitenhet om resten av landet nord for Sinsen, også her kommer til uttrykk nokså klart. Lykke til i deres arbeide med å finne opp den dype tallerken en gang til, og kanskje også gi denne et nytt navn.

g samfunnsansvar

kontrakt for fiskeriene, skriver kronikkforfatterne. På bildet ser vi statsminister Jens Stoltenberg som besøker Aker Seafood i Seljeseth

fra kraftsektoren, med et ressurs-selskap under offentlig kontroll.

I dagens debatt er det de industrielle trålerne som får gjennomgå for den kapitalistiske dreiningen i fiskeriene. Men etter introduksjon av regulering og fartøyskvoter, er adgangen til å delta i fisket stengt for de fleste. Det viktigste premisset for den gamle samfunnskontrakten

i fiskeriene er derfor brutt. Problemet er ikke bare at Røkke forsøker å gjøre seg rik på fellesskapets bekostning. Vel så problematisk er det at de fiskereide fartøy allerede har sluppet unna sitt samfunnsansvar.

En reformulering av samfunnskontrakten vil gjøre det mulig å utvide perspektivet.

Petter Holm er professor ved Norges fiskerihøgskole, UiT og forsker ved Nofima, Næring og bedrift, Tromsø.

Edgar Henriksen er forsker ved Nofima, Næring og bedrift, Tromsø

Kathrine Tveiterås er forsker ved Norges fiskerihøgskole, UiT

Bjørn-Petter Finstad er førsteamanuensis ved Norges fiskerihøgskole, UiT

iser virker

syn til allerede eksisterende bruksrettigheter. Sametinget har som mål å ivareta samiske rettigheter og interesser, og har også fått innsigelsesrett i den nye Plan- og bygningsloven. Mineralnæringen er underlagt Nærings- og handelsdepartementet, og Sametinget utviklet Mineralveilederen slik at gruveselskapene skulle ha forutsigbarhet. Det er avgjørende for både reindriftsnæringa og gruveselskapene at det er nedfelt en god fremgangsmåte når gruveselskap ønsker å etablere seg. Vi vet jo også at det er andre

som til syvende og sist beslutter både lete- og utvinningstillatelser. Nussir i Kvalsund er en av aktørene som har inngått intensjonsavtale med Sametinget, og det har vært gjennomført konsultasjoner. Nå har Sametinget inngått avtale med reinbeitedistriktet i Pasvik og gruveselskapet Sydvaranger Gruve i Sør-Varanger kommune. Dette er en prosessavtale for hvordan en eventuell utvidelse av gruveområdet skal gjennomføres.

Om det skulle bli gruve drift i disse

områdene igjen, sier denne avtalen at vi skal sette oss ned med Sametinget og de lokale reindriftsaktørene og forhandle om hvordan vi går fram. Det kan være hensyn til beite, hvor gruvegangene skal gå, når foregår kalvingen, sier en representant for Sydvaranger Gruve til media.

Det er et godt utgangspunkt for hvordan gruve drift og reindrift kan være i dialog, og dette viser at Sametingets mineralveileder virker.

Helga-kvota

Av Trond-Einar Karlsen og Geir A. Iversen, Senterpartiet

I forbindelse med de årlige kvotetildelingene kan en stille spørsmål med hvor reelt det er at det tildeles 3.000 tonn med torsk ekstra til den minste kyst og fjordflåten, i de sjøsamiske områdene. Dette gjelder båter under 11 meter/37 fot, som fisker i åpen gruppe.(gruppr2.)

Dette fordi det bare er ca. 100 båter som deltar i denne ordningen, mot at det er stipulert at det skal være omtrent 500 hundre båter som skal kunne nyttiggjøre seg av denne kvotepakken, dette i følge Fiskerimyndighetene.

Det må også stilles store spørsmål ved fiskerimyndighetenes vilje til å sette tildelte tilleggskvote tilstrekkelig høyt, og om hvorfor en eventuell retildeling av kvote kommer så tidlig på året at den flåten det gjelder har en reell mulighet å fiske torsken.? Denne retildelingen må skje senest 1. juni for at den minste flåten skal ha en reell mulighet til å fiske dette kvantumet.

Slik det var i 2012 så går omtrent 2400 tonn av de 3000 tonna til stor kystflåte og havfiskeflåten ved en sen retildeling.(etter 1. november) Denne praksisen medfører en skjult omfordeling av fiskeressursene på slutten av året, fra den minste flåten til stor kyst/havfiske.

Er det mulig å tenke seg at de 3.000 tonnene skulle ha vært fordelt på alle i åpen gruppe under 11 meter, fra Nord-Trøndelags grense og nordover??Tror ikke det blir mer enn ca 500 båter som kan/vil nyttiggjøre seg av dette tilleggs kvantumet. Håper dette blir realitet for 2013.

Norsk kolonisering av Finnmark?

Av Jarl Hellestvik

Sametinget og dets støttespillere elsker å fortelle at Nord-Norge og særlig Finnmark, er blitt kolonisert av nordmenn. Denne historiefortellingen tror store deler av befolkningen i Norge på. Ja, til og med i Storting og styringsverk tror mange på dette. Men er det tilfelle?

Jeg vil her først vise til en mastergradsavhandling med tittelen «Riksombudsmenn i Nord-Norge 850-1350». Den er skrevet av Trond Gabrielsen, høsten 2007, ved Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier, IAKH Universitetet i Oslo.

Under avsnittet «Konklusjoner» skriver han: «Utgangspunktet for denne oppgaven er tesen om at Nord-Norge ble innlemmet i det

norske rike allerede under kong Harald Hårfagres rikssamling og at landsdelen utgjorde en sentral del av riket i tidsrommet 850-1350».....» Resultatet av min undersøkelse viser at det sammenhengende har vært kongelige riksombudsmenn i Nord-Norge fra før Harald Hårfagres rikssamling og ut hele den analyserte perioden (o.875-1350). Jeg mener derfor at Nord-Norge utgjorde en del av det norske riket fra vikingtid og fram til høymiddelalderen».

Det går helt klart fram av masteroppgaven at Gabrielsen har medregnet Finnmark som en del av Nord-Norge. Masteroppgaven er lagt ut på nettet og kan lastes ned og leses av alle de som er interessert i temaet.

For det andre så vil jeg vise til professor i samisk ved Universitetet i Oslo, J.A. Friis(1821-1896) sine beregnede folketall, ut fra skattemanntallet for Finnmark fra år 1567 til år 1815. Disse beregningene viser at i år 1567 bodde det 840 «finner» i Finnmark. Dette antallet utgjorde bare ca. 20% av befolkningen i Finnmark på dette tidspunktet. Begrepet «finner» er en fellesbetegnelse på de som snakket ett eller annet finsk-urgisk språk (bjarmisk, karelsk, finsk/kvensk, lappisk/samisk). Hvor mange av disse 840 «finnene» som hadde samisk som sitt hovedspråk, vet vi ikke.

Ifølge de samme beregningene bodde det ca. 3500 personer i Finnmark i 1750. På dette tidspunktet bodde det omtrent like mange norsk-talende som ikkenorsk-talende i Finnmark. Fra 1750 øker antallet «finner» i Finnmark så kraftig at dette ikke kan forklares med noe annet enn en betydelig innvandring av finsk/kvensk talende og lappisk/samisktalende fra Finland. I 1814 utgjorde derfor «finnene» ca. 80% av befolkningen i Finnmark, eller ca. 5400 personer.

Jeg må også nevne at fra år 1750 til år 1900 økte antallet «finner» i Finnmark fra ca. 1750 personer til ca. 15 000 personer. Dette er en økning på ca. 860%. Denne formidable økningen kan umulig tilskrives et fødselsoverskudd. Finnmark toppet dessuten på den tiden, alle statistikker over dødelighet.

Den vanlige meningen er at kolonialismen startet på begynnelsen av 1500 tallet.

Dersom de to historiske opplysningene som jeg viser til er riktige, så kan jeg ikke trekke en annen slutning enn at det er galt å påstå at Nord-Norge (Finnmark medregnet her.)er blitt kolonisert av nordmenn.

Det påhviler den som hevder at Nord-Norge (Finnmark medregnet her.)er blitt kolonisert av nordmenn å fortelle når denne koloniseringen fant sted.